

Velká mincovní reforma Václava II. 1300

Medailonky

Gozzo (Gocio) di Bartolo Florito z Orvieto: učený mistr, profesor obojího práva, kterého měl podle Zbraslavské kroniky nechat král Václav II. povolát z italského Orvieto, aby sestavil psaný zákoník zemského práva. Podle listináře boloňské univerzity scholár *dominus Gozius (Gotius)*, syn Bartola Florita z Orvieto; pravděpodobný redaktor *Ius Regale Montanorum*.

Rinieri (Peruzzi?): vystupuje jako hlava italského konsorcia (*socii de Florencia*), jeho přítomnost v Čechách je doložena od počátku roku 1300, avšak vzhledem k v té době již rozsáhlým obchodním aktivitám lze předpokládat jeho působení nejméně o rok dříve. V roce 1305 vystupuje jako hejtman Krakovska (*capitaneus Cracovie*).

Apardo Donati (de Nigromonte): syn Thadea Donatiho z významné florentské rodiny Donatiů. V únoru 1305 je titulován v listině o prodeji mlýna na Brněnsku jako *camerarius regni Boemie* – komorník českého království – podkomoří – nejdůležitější úředník panovnickovy domény.

Cyno Lombard de Florentia: o třetím členu konsorcia nevíme mnoho. Vystupuje jen jako člen vysoce exponované florentské obchodní společnosti (*socii de Florencia*), která se zabývala obchodem s nemovitostmi a díky službám královskému dvoru požívala značných výhod.

Zbraslavská
kronika_Místnost 103.1

Panel k mincovní reformě v podání Zbraslavské kroniky viz zpracování kol. Krčka:

K dějinám cen a mezd:

Mzdy ve 14. století:

kvalifikovaná síla (tesař) 20 grošů týdně; nekvalifikovaný dělník (nádeník) 6 grošů týdně

Ceny ve 14. století:

měšťanský dům 150 kop = 9000 grošů; dům na předměstí 20 kop = 1200 grošů; kůň 2-6 hřiven = 128 – 384 grošů; sud vína rakouského 10,5 hřivny = 672 grošů; sud vína domácího 2 hřivny = 128 grošů; sukno ypernské 6,5 – 8 kop = 390 – 480 grošů; kráva 55 grošů; vepř 22,5 groše; kuře ½ groše; kopa (60) vajec 1 groš; sekýra 3 groše; lopata 1 groš, zednická lžíce 9 parvů (3/4 groše).

pozn.: bylo by pěkné doplnit kresbami (p. Kolínský?)

---

texty:

K cílům reformy a haptickým replikám tourského a pražského groše:

Grošová mincovní reforma sledovala vedle centralizace výroby ještě další klíčové cíle:

- Úplné zrušení plateb neraženým kovem a zánik dosavadní chatrné denárové měny, spojené s periodickým vyměňováním mince (tzv. renovatio monetae).
- Vznik nové peněžní soustavy s vedoucím nominálem - pražským grošem - penízem věčným jak vahou, tak obsahem drahého kovu. Vazba na dosavadní denárovou měnu byla zabezpečena dílčími nominály groše - parvi, jichž dvanáct se mělo groši zrnem (obsahem drahého kovu) téměř rovnat.
- Zavedení státního monopolu stříbra, což znamenalo povinnou směnu neraženého kovu za minci ve vládní mincovně.

Tvůrci české měnové reformy si vzali za vzor francouzské - tourské groše ražené od roku 1266 francouzským králem Ludvíkem IX. (1226 - 1270). Jejich reforma se však mohla s úspěchem opřít o ohromné bohatství kutnohorských stříbrných dolů a tak zajistit pražskému groši, masovou ražbou, žádanou prosperitu. Důmyslná organizace kutnohorské mincovny, jíž bychom snad mohli bez nadsázky přirovnat k pozdějším manufakturám, přispěla zásadním podílem k úspěchu reformy.

Pod dohledem vlášských finančníků Rinieriho, Apparda a Cina tak vznikla první středoevropská peněžní soustava skutečně ražených mincí, ne již jen početních jednotek. Prozíravě navazuje český grošový systém na starou početní soustavu talentů a solidů, z níž vycházela denárová soustava. Pražský groš o dvanácti denárech (parvech) byl de facto raženým ekvivalentem solidu a dvacet grošů vyšlo počtetně naroveň talentu (libře). Bylo tedy i po roce 1300 raženo z jedné libry 240 denárů; jen se poněkud změnily hmotnostní relace. Základní hmotnostní jednotkou zůstala hřivna, zvaná nyní pražskou, jejíž váha byla (novodobě) stanovena na 253,26 g, jakosti 15lotové (0,938). Z takto sazené hřivny se razilo cca 66 grošů způsobem al marco, tzn. že z předepsané váhy mincovní slitiny měl být vyražen přesně stanovený počet mincí bez ohledu na individuální hmotnost jednotlivých kusů, vychází tedy teoretická hmotnost každého groše 3,837 g.

Na líci pražských grošů byla na místě heraldicky prvním - uprostřed umístěna královská koruna. Kolem ní uváděl opis ve dvojitém obvodu jméno a titul českého krále WENCEZLAWS SECUNDUS / DEI GRACIA REX BOEMIE. Na rubní straně stál v obrazovém poli český heraldicky ztvárněný lev a kolem něj uváděl opis GROSSI PRAGENSES jejich českou provenienci.

Parvi Václava II. jsou dokonalou miniaturou pražského groše. Na jejich líci je umístěna královská koruna a zkrácený opis WENCEZLAWS II REX BOEMIE. V obrazovém poli rubní strany je umístěn český lev a opis kolem něj udává hodnotu mince: PRA^QG PARVI. Hodnota prvních parvů se skutečně téměř rovnala dvanáctému dílu groše, když měly při jakosti 0,544 hmotnost 0,5 g.

Pražský groš byl první mincí vyšší nominální hodnoty, raženou ve střední Evropě. Jako takový se stal vzorem pro ražbu i v ostatních zemích Evropy, kam jej nesl mezinárodní obchod i politický vliv českého státu. Tak dochází příkladně v roce 1328 k zaražení groše v Uhrách, nebo roku 1338 k zaražení grošů míšeňských.

Popisky k haptickým replikám:

Francie, Ludvík IX. (1226 – 1270), tourský groš

Čechy, Václav II. (1278 – 1305), pražský groš